

Monumentnummer*: 522656

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 22 april 2002
Kadaster deel/nr: 20349/3

*Monumentnaam***

Gebouw voor Christelijke Belangen

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Vaassen	Epe	Gelderland

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Kosterstraat	20		8171 CB	Vaassen		
Kosterstraat	22		8171 CB	Vaassen		

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kad. object*</i>	<i>Appartement</i>	<i>Grondperceel</i>
Vaassen	C			2784

*Rijksmonumentomschrijving***

Inleiding

'Gebouw voor Christelijke Belangen', GEMEENSCHAPSZAAL met BEHEERDERSWONING aan de Kosterstraat in het centrum van het dorp Vaassen. Het gebouw is in 1935 voltooid naar ontwerp van architect H. HENDRIKS uit Epe. De bouwgrond was geschonken door J.W. Kok, een inwoner van Vaassen die in de ingangshal wordt geëerd met een plaquette. De oprichting van het gebouw moet in het licht worden bekeken van het bestaan van verschillende protestantse gezindten op de Veluwe en hun streven naar de bevordering van het verenigingsleven binnen de eigen kring. Het gebouw werd gebruikt voor filmvoorstellingen, vergaderingen, toneelopvoeringen en voordrachten. Vanaf 1946 houdt de Nederlandse Hervormde Evangelisatie op Gereformeerde grondslag 'Waarheid en Genade' diensten in het gebouw. De interne beheerderswoning heeft nog altijd de oorspronkelijke functie. Het pand draagt de kenmerken van de Interbellumarchitectuur en typische elementen van het gebouw zijn onder andere de ten opzichte van elkaar verspringende, hoge zadeldaken met breed overstek, het toegepaste Noorse metselverband en de markante venstervormen. Frontaal gezien heeft het gebouw veel weg van een dubbel woonhuis. Enige jaren na de bouw is het pand aan de achterzijde uitgebreid met een lokaal in dezelfde stijl. Het pand is wat in- en exterieur

betreft vrijwel volledig in tact. Het wordt thans omgeven door een tuin (links) en een parkeerplaats (rechts).

Omschrijving

Vrijstaand gebouw met GEMEENSCHAPSZAAL en BEHEERDERSWONING opgetrokken op een samengestelde plattegrond, bestaande uit een voorhuis op H-vormige plattegrond met haaks hierop een smallere achterbouw, bestaande uit de rechthoekige zaal en iets hiervan verspringend het rechthoekige lokaal. Het pand is twee bouwlagen hoog (ter plaatse van de achterbouw één bouwlaag) met een zolderverdieping. Het voorhuis wordt gedekt door een H-vormig zadeldak, dat aan de achterzijde van de beheerderswoning uitloopt in een wolfseind. De achterbouw bezit twee ten opzichte van elkaar verspringende zadeldaken, met aan de linker en rechter zijgevel aangekapte zadeldaken over twee puntgevels. De schilden hebben een breed houten overstek aan alle zijden en zijn gedekt met geglazuurde, gesmoorde Romaanse pannen. De afwatering vindt plaats via bakgoten. Centraal in de voorste nok is een typische, houten dakruiter geplaatst met een vierzijdige, sterk overstekende spits bekleed met koper en bekroond door een windwijzer. De gevels bezitten een hoog trasraam en zijn gemetseld in gele baksteen in Noors verband. In de gevels zijn enkele markante venstertypen gebruikt, met veelal breed kozijnhout en typische luiken (voorhuis) naast de hoge, sobere vensters voor de lichttoetreding in de zaal. De ramen zijn veelal gevuld met ongekleurd glas-in-lood, waarbij in sommige gevallen de buitenste randen zijn voorzien van gekleurd kathedraalglas. Onder de vensters bevinden zich geglazuurde lekdorpeltegels of houten onderdorpels, boven de vensters bevinden zich zowel iets uitstekende betonnen lateien als houten bovendorpels. De symmetrisch ingedeelde VOORGEVEL bestaat uit twee vooruitspringende zijrisalieten afgesloten door hoge puntgevels, en een terugliggend tussenlid waarin zich de hoofdingang bevindt. De ingang is omgeven door gemetselde archivoltten. De dubbele rondboogvormige deur is voorzien van smalle, staande ruiten. Ter weerszijden bevinden zich zijvensters gevuld met glas-in-lood en in de zijgevels van de risalieten kleine wc-ramen. Naar de entree leidt een stoep met rode en zwarte tegels in mozaïekpatroon. Thans is boven de deur de tekst 'Ned.Herv.-Evang. Op G.G.' aangebracht, oorspronkelijk stond hier, in vergelijkbaar lettertype: 'Gebouw voor Chr./ Belangen'. Hierboven bevindt zich een groot samengesteld venster, in twee horizontale zones gescheiden door een uitstekende wisseldorpel. In het midden bevinden zich brede vensters, geflankeerd door kleine openslaande vensters. De zijvleugels zijn vrijwel identiek opgebouwd. Rechts bevinden zich twee samengestelde vensters in twee zones gedeeld door een uitstekende wisseldorpel. Onder bevinden zich drie kleine openslaande vensters voorzien van markante vierkante luiken en erboven een groot ongedeelde venster gevuld met glas-in-lood. De kleine luiken bestaan uit een vierkante kern voorzien van schoepen zoals bij persiennes. Op de verdieping bevindt zich een driedelig venster, met een groot middenraam en smallere zijramen. In de linker risaliet bevindt zich in de eerste bouwlaag een driedelig venster zoals beschreven, nu met luiken. De luiken zijn een grotere variant van de reeds beschreven luiken. Op de verdieping bevindt zich eenzelfde venster zonder luiken, maar met een houten plantenbak. De beide geveltoppen zijn voorzien van spleetvensters omgeven door siermetselwerk, in de vorm van diagonaal en verticaal gemetselde delen. De RECHTER ZIJGEVEL heeft in het vooruitspringende linker gedeelte twee gekoppelde vensters. In het dakschild bevindt zich een dakkapel met vier gekoppelde, openslaande ramen. In het lange, terugliggende gedeelte ter hoogte van de zaal heeft de gevel in het midden een puntgevel gevuld met een samengesteld venster bestaande uit twee centrale hoge vensters geflankeerd door lagere. Hieronder bevindt zich een dubbele ingang deur onder een serie van vier vierkante vensters. Rechts bevinden zich vier staande vensters en links twee. Geheel links wordt dit geveldeel afgesloten door twee kleinere vensters. In het lagere bouwdeel hierachter bevindt zich een dubbele meerruitede deur en een klein venster. Geheel rechts is nog een deur geplaatst. De LINKER ZIJGEVEL ter plaatste van

het woonhuis heeft enkele vergelijkbare vensters met luiken en een vooruitspringend gedeelte waarin zich de voordeur bevindt. In het dakschild bevindt zich een dakkapel zoals in de rechter gevel. In de hoek van zaal en woonhuis bevindt zich een platgedekt tussenlid. Het terugliggende deel ter plaatste van de zaal is opgezet vergelijkbaar met de rechter zijgevel en heeft een topgevel uitgevoerd zoals rechts en voorts enkele staande vensters en een enkele toegangsdeur. In het vrij liggende gedeelte van de ACHTERGEVEL van het voorhuis bevindt zich links een dubbele deur. Op de verdieping bevindt zich een ongedeelde venster gevuld met glas-in-lood, evenals op de verdieping van het gemeenschapshuis geheel rechts. De achtergevel telt rechts ter plaatse van het lokaal, vier grote, deels vernieuwde vensters. Links hiervan drie kleine, vierkante valramen. In de top van de gevel bevindt zich een gekoppeld meerruits venster. Het INTERIEUR is wat structuur betreft vrijwel volledig in tact en bezit nog de karakteristieke aankleding in sobere Art Deco-trant, voornamelijk in de vorm van gekleurde, geglazuurde tegels en baksteen. Het pand heeft een beheerderswoning in de linkervleugel (keuken, woonkamer en verdieping met slaapkamers). De rest van het gebouw bestaat uit een entree die leidt naar enkele vergaderruimten, een zaal met galerij en toneel en een lokaal met eigen gang en sanitair. In het woonhuis bevinden zich onder andere een houten trappartij, een eenvoudige houten schouw en inbandige kasten (keuken) en een eenvoudige betegelde schoorsteenmantel (woonkamer). In een van de vergaderruimten bevindt zich een betegelde haardpartij met betegelde zitbankjes aan weerszijden. De ingangshal is voorzien van togen met een voor de bouwtijd kenmerkend, getand profiel. De zaal is voorzien van een gewelf met geknikte spanten. Ter weerszijden van het toneel bevinden zich schoorsteenmantels van geglazuurde tegels, waar oorspronkelijk kachels voor hebben gestaan.

Waardering

'Gebouw voor Christelijke Belangen', GEMEENSCHAPSZAAL met BEHEERDERSWONING gebouwd in 1935 naar ontwerp van een onbekende architect -Van architectuurhistorische waarde als goed en gaaf voorbeeld van een gemeenschapsgebouw gebouwd in Interbellumarchitectuur. Het gebouw heeft een heldere opbouw en een sober uiterlijk met enkele in het oog vallende, voor de bouwtijd typische elementen zoals de markante venstervormen, het toegepaste metselwerk en de van geglazuurde tegels voorziene interieuronderdelen. Het gebouw vormt een bijzonder typologisch voorbeeld van een gemeenschapszaal, waarvan de hoofdvorm is gebaseerd op woonhuisarchitectuur. -Van stedenbouwkundige waarde als onderdeel van de historisch gegroeide bebouwing aan de Kosterstraat, waar het vanwege de bijzondere en verzorgde verschijningsvorm een belangrijke rol speelt voor het instandhouden van het straatbeeld. -Van cultuurhistorische waarde als uiting van een sociaal-maatschappelijke en religieuze ontwikkeling, in het bijzonder van het bestaan van verschillende protestante gezindten op de Veluwe, en hun streven naar de bevordering van het verenigingsleven binnen de eigen geloofsgemeenschap.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Sport, recreatie, vereniging en horeca	Vergadering en vereniging	Gemeenschapshuis